

Zuidvleugel | 3

Visie

Hoofdoopgaven

Gebieden met concentratie van
opgaven van nationaal belang

Overige gebiedsopgaven

MIRT Onderzoeken

Kaarten

Project- en programmabladen

Visie

Het MIRT-gebied Zuidvleugel omvat de provincie Zuid-Holland en bestaat uit het verstedelijkt gebied tussen Leiden, Den Haag, Rotterdam en Dordrecht en delen van het Groene Hart en delen van de Zuidwestelijke Delta. De kern van de Zuidvleugel wordt gevormd door de steden Rotterdam en Den Haag, die de afgelopen decennia steeds meer naar elkaar toe zijn gegroeid.

De centrale ambitie van de Zuidvleugelpartners is om de internationale concurrentiepositie te versterken. Concreet wordt ingezet op de verdere versterking én transitie naar duurzaamheid van de vier pijlers waar de economie op rust in de volgende gebieden: 1. Het Haven Industrieel Complex in Rijnmond en Drechtsteden (topsectoren Logistiek, Energie, Chemie (proces- en petrochemie) en Water; 2. de greenports Westland-Oostland, Duin- en Bollenstreek en Boskoop (Tuinbouw en Uitgangsmaterialen en Agro & Food); 3. het internationaal cluster van recht, vrede en veiligheid in Den Haag; 4. de concentraties van bedrijven en kennisinstellingen bij de TU Delft en Bio Science Park in Leiden (High Tech Systemen en Materialen (m.n. nanotechnologie) en Life Sciences & Health). De economische kracht van de Zuidvleugel wordt vergroot als de verschillende steden meer profiteren van elkaars nabijheid.

De vorming van de metropool Rotterdam-Den Haag levert daaraan een belangrijke bijdrage.

De afgelopen jaren hebben Rijk en regio met elkaar afspraken gemaakt over het ruimtelijk-fysieke domein, onder andere over het Bereikbaarheidspakket Zuidvleugel. Maar de context waarin overheden opereren is door de economische crisis, het vastlopen

van de woningmarkt, het afnemen van investeringsbudgetten en de decentralisatie van overheidstaken fundamenteel veranderd. Rijk en regio moeten daarom, in overleg met andere betrokken partijen, gezamenlijk zoeken naar nieuwe vormen van samenwerking om de gezamenlijke ambities in de Zuidvleugel te kunnen realiseren. Dit gebeurt door het opstellen van een Adaptieve Agenda Zuidelijke Randstad en een gezamenlijk leertraject om als overheden invulling te geven aan de nieuwe manier van werken; dat past ook binnen de vernieuwing van het MIRT.

Hoofdoopgaven

Naast de centrale opgave in de Zuidvleugel om de economie te versterken, zijn de volgende thematische opgaven van belang.

Stedelijk intensiveren

Om aan de grote woningbouwopgave in de Zuidvleugel te voldoen ligt de nadruk op bouwen binnen het bestaand stedelijk gebied. Tot 2040 moeten er in dit gebied nog circa 270.000 woningen worden bijgebouwd en circa 220.000 woningen worden vervangen. De extra woningvraag concentreert zich voor de helft in het gebied rond Den Haag. Daarnaast slaat een aanzienlijk deel van de uitbreidingsvraag (respectievelijk 25% en 10%) neer in de regio Rotterdam en het gebied rond Leiden. Omdat in de regio Rotterdam vooral sprake is van een kwalitatieve mismatch in gevraagde en beschikbare woningen en woonmilieus, moeten hier tot 2040 ruim 100.000 woningen worden vervangen.

Landschap dicht bij huis brengen en behoud groot-schalige landschappen

Gevarieerde landschappen, recreatie en groen in de nabijheid van de woning zijn van belang voor het internationaal woon- en werkklimaat van de Zuidvleugel. Door de keuze voor verdichting van het stedelijk gebied is het van belang dat de landschappen rondom de steden voor de inwoners aantrekkelijker en beter bereikbaar worden. Van belang is tevens het behoud van groot-schalige, kwalitatief hoogwaardige landschapseenheden als de Hoeksche en andere Waarden en de Biesbosch.

Bereikbaarheid verbeteren

Om de Zuidvleugel internationaal beter te laten concurreren moet de bereikbaarheid worden verbeterd. Naast reeds in gang gezette investeringen tot 2020 geven Rijk en regio tot en met 2028 prioriteit aan de realisatie van vijf projecten: Rijnlandroute, A13/A16, de Blankenburgverbinding, A4 passage Den Haag + poorten en inprikkers en tenslotte de A20 Nieuwerkerk-knooppunt Gouwe. Daarnaast wordt in de railinfrastructuur geïnvesteerd door het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer.

Water- en energieopgaven

Vanwege haar ligging in een delta van grote rivieren is de wateropgave in de Zuidvleugel een belangrijk onderwerp. Binnen het Deltaprogramma wordt deze opgave opgepakt met als doel het borgen van de waterveiligheid voor de lange termijn en het scheppen van de randvoorwaarden voor een duurzame zoetwatervoorziening. In het licht van de klimaatverandering is het van belang om de aanpak van de wateropgave slim te combineren met de ruimtelijke en economische ambities in de regio Rijnmond, Drechtsteden, inclusief de Krimpener- en Alblasserwaard. Het voor de toekomst waarborgen van een robuuste energievoorziening is van groot belang. De opgave is in de Zuidvleugel extra groot, omdat de mainport Rotterdam knooppunt is voor fossiele brandstoffen. De haven heeft een groot petrochemisch complex en telt verschillende energiecentrales. In de benadering van deze opgave wordt vooral ingezet op duurzame energie door innovatieve energieopwekking (biomassa, windenergie, aard en restwarmte).

Gebieden met concentratie van opgaven van nationaal belang

In de gebiedsagenda Zuidvleugel/Zuid-Holland zijn diverse integrale gebiedsopgaven benoemd: Metropoolvorming in de Zuidvleugel, Groene Hart en Zuidwestelijke Delta. In het kader van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn opgaven van nationaal belang scherper benoemd en zijn keuzes gemaakt. De nationale belangen slaan met name neer in de volgende gebieden: Mainport Rotterdam, Rotterdam Central District en Zuid/Stadshavens, Den Haag Internationale stad, Greenports en Rijn-Maasdelta.

Mainport Rotterdam, Rotterdam Central District en Zuid/Stadshavens

De mainport Rotterdam is van oudsher de stuwende kracht achter de economie in de Rotterdamse regio en de ontwikkeling van de stad Rotterdam. Met de Tweede Maasvlakte en ontwikkelingen in de Drechtsteden wordt die positie verder versterkt en strekt het haven- en industrieel complex zich uit tot West-Brabant. Opgave is het vernieuwen, versterken en efficiënter benutten van de mainport Rotterdam, mede in relatie tot de Logistieke Delta, door het verbeteren van de bereikbaarheid en het ontwikkelen van een efficiënt multimodaal logistiek netwerk (Kernnetwerk Logistiek) in samenhang met de andere Nederlandse zeehavens, de haven van Antwerpen en achterlandknoopen, in lijn met de afspraken die hierover in het kader van de havenalliantie en de MIRT Verkenning Antwerpen-Rotterdam zijn gemaakt. Concreet liggen er kansen in de logistiek, maritieme zakelijke dienstverlening, duurzame energie en deltatechnologie. Daarnaast is het van belang dat de verbinding tussen de mainport en de stedelijke economie wordt versterkt. Dit biedt kansen voor het aantrekken van hoofdkantoren in Rotterdam Central District en voor kennisintensieve stedelijke bedrijvigheid. De herstructurering van stadshavens moet ook in dat licht worden gezien. Om het arbeidspotentieel van de regio beter te benutten moeten sociaaleconomische opgaven worden opgepakt, met name via het nationaal programma Kwaliteitssprong Rotterdam-Zuid. Een goede bereikbaarheid is hierbij een randvoorwaarde.

Den Haag Internationale stad

Den Haag ontwikkelt zich internationaal steeds verder als stad van Recht, Vrede en Veiligheid. Het aantal internationale organisaties, (kennis)instellingen en de betekenis ervan voor de economie neemt sterk toe. Den Haag is daarnaast een belangrijke internationale vestigingsplaats voor de zakelijke hoofdkantorenmarkt. De opgave hier is de ontwikkeling van Den Haag tot internationale stad verder te stimuleren en te faciliteren door de versterking van het stedelijke vestigingsklimaat. Enerzijds door een verbetering van de interne en externe bereikbaarheid en anderzijds door versterking van de verschillende economische kerngebieden in de Centrale Zone van Den Haag (Scheveningen-World Forumgebied/ Internationale Zone-Centrum-Binckhorst). Een belangrijk deel van de binnenstedelijke bouwopgave vindt in deze Centrale Zone plaats.

Greenports

In Zuid-Holland zijn drie van de Nederlandse greenports gelegen: Westland-Oostland, Duin- en Bollenstreek en Boskoop. Daarnaast ligt de greenport Aalsmeer op de grens van Noord- en Zuid-Holland. De greenports worden gekenmerkt door kennisintensieve agro- en agrogerelateerde bedrijvigheid (toelevering, logistiek, handel, export en dienstverlening). Het zijn samenhangende en geïntegreerde clusters, sterk verbonden met de beide mainports en met de stedelijke centra. De opgave is vierledig: het beschikbaar hebben en houden van voldoende ruimte voor de teelt, verduurzaming van de teelt (alternatieven voor fossiele brandstoffen en duurzaam watersysteem), zorgen voor een goede bereikbaarheid en aantak-

king op het synchro-modale kernnet logistiek. Hiervoor moeten onder meer bestaande gebieden worden geherstructureerd. In 2013 heeft EZ de Greenports gedecentraliseerd (TK 32500-A, nr 83).

Rijn-Maasdelta

In het deltagebied is het van belang de waterveiligheid en -kwaliteit en de zoetwatervoorziening goed te borgen. Hier wordt aandacht aan besteed in diverse, waaronder het Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma en door de uitvoering van maatregelen uit de Kaderrichtlijn Water. In het kader van het Deltaprogramma worden beslissingen voorbereid met het oog op een samenhangende aanpak van de wateropgave voor de korte en lange termijn. Daarbij is ook aandacht voor een maatregelenpakket gericht op droogte en tegengaan van verzilting. Voor het zuidwestelijke deel van de delta wordt de aanpak gericht op versterking tot een klimaatbestendige, veilige, ecologisch veerkrachtige en economisch vitale regio.

Overige gebiedsopgaven

Voor de overige gebiedsopgaven uit de gebiedsagenda Zuidvleugel/Zuid-Holland geldt dat deze ieder een bijdrage leveren aan het welslagen van de gewenste ontwikkeling van het gebied. Het voortouw bij deze gebiedsopgaven ligt decentraal. De betrokkenheid van het Rijk moet nog nader worden benoemd en uitgewerkt en is onderwerp van gesprek in het bestuurlijk overleg MIRT. Hierbij is maatwerk per gebiedsopgave aan de orde. Het gaat om de volgende gebiedsopgaven:

- TIC Delft: ontwikkeling campus (inclusief wetenschaps- en innovatiebeleid), bereikbaarheid, landschap en woningbouw;
- As Leiden-Katwijk: ontwikkeling Bio Sciencepark, ESA/ESTEC en woningbouwlocatie Valkenburg;
- Drechtsteden/Deltapoort: samenhang tussen economische structuurversterking en sociaal-economische ontwikkeling, verbeteren externe veiligheid, verbeteren groen-blauwe kwaliteiten;
- Zuidplaspolder: integrale gebiedsontwikkeling (wonen, glas, natuur, water);
- Groene Hart: versterken van het gebied tot een economisch en landschappelijk waardevol woon- en werkgebied.

MIRT Onderzoeken

Naam	Aanleiding en doel	Planning	Betrokkenen
Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden	In verband met klimaatverandering ontwikkelen van langetermijnstrategie voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening in synergie met een duurzame en vitale ruimtelijke ontwikkeling van het gebied Rijnmond-Drechtsteden.	2014 Voorkeursstrategie (input voor deltabeslissing Waterveiligheid en Rijn-Maasdelta)	IenM, EZ, provincies, gemeenten en waterschappen, deltacommisaris, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, burgers en wetenschappelijke instellingen